

NÚMERO 15 | NOVEMBRE 22

# INNOV *and*

## DESTACATS

Projet Ski Scolaire à l'École de Sant Julià

Escac i mat a Santa Coloma

Robots, STEAM i docents

Laia Aguilar: "El veritable repte és transmetre el gust per la lectura"





# SUMARI



## 03 EDITORIAL

La carrera professional horitzontal

## 04 PROJET SKI SCOLAIRE À L'ÉCOLE DE SAINT JULIÀ

Patrick Morlaes

Projecte d'èxit a l'Escola Francesa de Sant Julià de Lòria amb més de 10 anys d'existència

## 11 ESCAC I MAT A SANTA COLOMA

Marc Juárez Vilarrubla

Primer torneig interescolar d'escacs organitzat per l'Escola Andorrana de Segona Ensenyança de Santa Coloma

## 15 ROBOTS, STEAM I DOCENTS

Laura Civantos

Vivències de la 3a Jornada de Robòtica Educativa

## 22 ENTREVISTA

### LAIA AGUILAR

Esriptora, guionista de sèries de televisió i professora de l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès



## 27 RECOMANEM

Llibres, pel·lícules i material interessant

## 30 AGENDA

Actes i esdeveniments educatius propers

## 29 NOVETATS AL CDR

## 31 PROPER NÚMERO INNOV*and*

## 33 ÚLTIMA

✉ [revistainnovand@govern.ad](mailto:revistainnovand@govern.ad)

🌐 <https://www.educacio.ad/revista-innovand>



# EDITORIAL

*Per Iñaki Rubio*

El primer tram d'aquest curs escolar ha estat caracteritzat, entre altres coses, per la presentació per part de la Ministra Ester Vilarrubla de la proposta de carrera professional horitzontal a tot el personal del Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior. El desplegament dels reglaments que es desprenen de la llei del Cos d'Educació, aprovada el 2019, ha estat marcat també per la pandèmia que va obligar a fixar prioritats d'acord amb la situació d'emergència sanitària, però finalment ha estat possible concretar una proposta que ja s'ha revelat ambiciosa i complexa en les presentacions que s'han fet als claustres i a les diverses famílies professionals del sector educatiu. A banda de valorar, individualment, com encaixa la situació particular de cadascú, també es pretén concretar la proposta des d'una perspectiva nova, lliure d'inèrcies passades i orientada al futur. Per això, l'espai idoni per debatre i compartir com han de ser els mecanismes que regulin la carrera professional horitzontal són les taules sectorials organitzades per famílies professionals.

No només és un espai de diàleg on poder transmetre preocupacions i inquietuds, sinó que és en aquestes taules sectorials on es començarà a concretar la lletra petita de la carrera horitzontal,

és a dir, quines poden ser les millores salarials i quins són els mèrits que aporten un valor afegit, però també i sobretot com s'hi accedeix, d'acord amb els terminis del marc general. Per això és important que hi hagi un representant de cada centre o col·lectiu, per tal que la proposta inicial del Ministeri s'enriqueixi amb les aportacions de tothom. Un dels possibles mèrits a tenir en compte per evolucionar en la carrera professional podrien ser, a tall d'exemple les publicacions realitzades pel personal i des de la revista INNOVand confiem que d'aquesta manera es reconegui l'esforç dels docents i professionals que decideixen enriquir la nostra publicació amb les seves col·laboracions, compartint amb els lectors experiències educatives innovadores i de qualitat. És el cas dels reportatges que trobareu en aquest número sobre el torneig interescolar d'escacs que ha sorgit de la iniciativa de l'Escola Andorrana de Segona Ensenyança de Santa Coloma, el projecte d'esquí de fons a l'Escola Francesa de Sant Julià de Lòria o la 3a jornada de robòtica educativa.

Com sempre, completen aquest número una selecció de recursos pedagògics, novetats, agenda i recomanacions bibliogràfiques.



# PROJET SKI SCOLAIRE À L'ÉCOLE DE SANT JULIÀ

*Text i fotografies: Patrick Morlaes (Conseiller Pédagogique de la Délégation à l'Enseignement Français en Andorre).*

Après de nombreuses années de ski scolaire et de skis aux pieds j'étais persuadé que les objectifs fixés par Esqui Escolar seraient tous atteints à l'école élémentaire avec une approche différente et plus ludique.

Pour réussir ce projet il fallait que les différents acteurs s'impliquent et y croient, ce qui a toujours été le cas. Je proposais donc à Piu (Josep Maria Font, responsable d'Esqui Escolar) de réaliser les deux premières saisons de ski en ne faisant que du ski de fond pour poursuivre les 3 années suivantes qu'en ski alpin comme les autres écoles du pays. Il a été d'accord, m'a fait confiance, et m'a soutenu.

Sur la station, au fil des années, Josep Giró, Sergi Obregon, Laura Garcia, Alex, Toni, Oscar et j'en oublie, tous les moniteurs et employés de la Rabassa ont toujours été impliqués, attentifs et motivés ainsi que Mme la Cònsol Major Montse Gil qui a toujours su nous aider.












<b>Maternelle</b>	<b>Grande section</b> 2 sorties Rabassa financées par APA + Comú (ski de fond et raquettes) + patins à roulettes évolutifs en motricité
<b>CYCLE 2</b>	<b>CP + CE1</b> <b>Ski Scolaire:</b> 14 sorties ski de fond 14 x 3h
<b>CYCLE 2 et 3</b>	<b>CE2 + CM1 + CM2</b> 24 sorties en ski alpin + détection FAE 24 x 3h
<b>CYCLE 3 Collège</b>	<b>6<sup>ème</sup> Une semaine de ski alpin</b> 5 x 3h

## Pourquoi ce début qu'en ski de fond ?

Quand vous observez les enfants après plusieurs années de ski alpin on retrouve des comportements ancrés dans la pratique et qui suivent le skieur toute leur scolarité, ce qui les empêchent de progresser, donc d'aller plus loin, dans tout types de neiges et de pistes et de prendre plus de plaisir.



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

Les attitudes les plus fréquentes en ski alpin sont celles-ci *			
Position en arrière	Corps cassé en avant	Jambes en « X »	Skier passivement
			
Ces mêmes attitudes en ski de fond sont synonymes de chute, de fatigue, de manque de tonicité. L'élève ne peut pas skier et doit trouver un moyen efficace dans son attitude.			
<i>Position en arrière = chute</i>	<i>Corps cassé en avant = chute</i>		<i>Skier passivement</i>
			
L'attitude de base du skieur (position d'équilibre économique) (avant/arrière en particulier) sera conservée tout au long de la progression. Comme le montre la photo ci-dessous, cette position doit donc faire l'objet d'un véritable apprentissage. C'est une difficulté qui deviendra un atout, même pour les enfants déjà skieurs.			
			
Avoir conscience que le chasse neige n'est qu'un moyen parmi d'autres de contrôler sa vitesse et qu'il ne sera qu'une étape dans l'évolution du skieur. Par ailleurs, son apprentissage prématuré engendrera inévitablement une position trop arrière qui constituera un véritable obstacle pour toute la progression future.			



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

## **Le dialogue avec les enseignants et les parents.**

Il fallait expliquer le projet aux enseignants pour savoir s'ils seraient partants dans cette aventure. Il n'y eut aucun problème, les professeurs me faisant entièrement confiance. Il fallait être plus convaincant avec les parents car certains avaient peur de voir leur enfant ne pas savoir skier à 12 ans. D'autres avaient l'impression qu'ils perdaient leur temps et qu'ils seraient débutants quand ils iraient sur les pistes de ski alpin. Les parents des enfants déjà skieurs et certains évoluant dans des ski-club craignaient un retour en arrière dans la progression technique de leur enfant. Puis, est-ce que les enfants ne seraient pas trop fatigués en ne faisant que du ski de fond ?

Nous avons donc énuméré quels étaient les avantages de ce projet pour les enfants de 6 à 8 ans par rapport au ski alpin :

- Facilités pour se chauffer et se déchauffer en ski de fond par rapport au ski alpin.
- Plus d'aisance pour marcher avec des chaussures de ski de fond.
- Le fait de ne pas transporter un matériel lourd de la maison à l'école et de l'école à la station à cet âge.
- La Rabassa est située sur le versant méditerranéen, donc une zone moins froide pour les petits.
- L'enfant se sent plus à l'aise dans des vêtements plus « souples » qu'en ski alpin.
- Pour les parents qui louent le matériel, la problématique de se déplacer à Andorre n'existe plus.

- Facilités pour les parents d'accéder à cette activité (moins spécifique et onéreuse que le ski alpin) en temps extrascolaire et proche du village par rapport aux autres stations.
- Pour les enfants skieurs alpins, gain d'équilibre et de résistance.

## **L'évaluation des enseignants lors de la première saison du projet, il y a déjà 10 ans.**

La durée : Bien, en fonction de la neige plus de séances seraient mieux.

La fréquence : Très bien pour des enfants de cet âge : 1 fois par semaine.

Les accompagnateurs : Très bien mais de plus en plus de mal à en trouver de disponibles.

Les moniteurs, l'évaluation, la progression, la discipline : les moniteurs très dévoués et très gentils. Responsables et sachant motiver les enfants. La progression a été concertée entre le conseiller pédagogique et les moniteurs. Les enfants changeaient de groupe en fonction de petites évaluations faites. Dommage du manque de neige pour mieux progresser (neige toujours dure). Nous découvrons le projet pilote et nous ne connaissions pas trop bien l'activité car jusqu'à présent nous faisons qu'une heure de ski de fond et des raquettes. Là nous allons faire 3 heures de ski de fond. Les enfants ne se sont jamais plaints et ont fait d'énormes progrès. Les résultats des CE1 qui passent au CE2 en ski alpin se feront sentir car ils ont trouvé au cours des séances une position d'équilibre sans se tenir trop en arrière ou en avant comme ils le font en ski alpin à l'aide des chaussures de ski.

# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

Les enfants : très bon comportement, tous volontaires et aucun ne s'est plaint de l'activité. Ceux qui se sont plaint, sont les CP qui n'ont pas pu faire l'initiation au biathlon laser.

Les accidents : AUCUN.

Le championnat scolaire : Aucun à cet âge, mais nous avons fait une course – évaluation avec remise de diplômes par la Délégation.

La station : Très bien dans l'ensemble. Le jour où il y a eu un problème de propreté avec un groupe d'adolescents, les moniteurs ont su réagir.

Le transport : Très bien, les bus restent sur place et s'il faut partir plus tôt il n'y a pas de problèmes.

Le matériel : Pas de problème pour le matériel. Le fait de chausser et se déchausser en ski de fond par rapport au ski alpin facilite l'apprentissage et repousse la fatigue ainsi que le fait d'avoir le matériel sur place fait gagner beaucoup de temps au niveau de bus, de la classe, ... Problème pour ranger les chaussures lors du prêt du matériel. Il y avait trois écoles et toutes les chaussures étaient mélangées sur les étagères.

## La progression :

A base de jeux, d'aménagement du milieu, le ski devient ludique et non contraignant pour les enfants. Je n'exposerai pas la progression car elle est trop dense pour cet article. Voici quelques photos des aménagements qui modifient et enrichissent le répertoire moteur visé par les enseignants et les moniteurs.





# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

## Evaluation en chiffre sur la saison 2020 (tous les chiffres sont des pourcentages)

Le comparatif a été fait à la 5ème saison de ski (fin de l'élémentaire-CM2) entre une école qui n'a pas de station de ski alpin dans sa paroisse, l'autre oui, avec un important groupe d'enfants dans l'école qui va au ski club et l'école de Sant Julià.

Les chiffres parlent d'eux-mêmes au niveau des compétences acquises en ski alpin.

Ce qui fait pour moi la force de ce projet, c'est que tous les enfants qui vont au ski club ont participé au ski de fond, qu'il n'y a pas eu d'absents et que tous les objectifs de l'Esqui Escolar sont largement atteints dans l'activité spécifique du ski alpin et surtout dans la convivialité, l'entraide, le respect et la découverte du milieu.

"CE QUI FAIT POUR MOI LA FORCE DE CE PROJET, C'EST QUE TOUS LES ENFANTS QUI VONT AU SKI CLUB ONT PARTICIPÉ AU SKI DE FOND"



Niveau de ski la 5 <sup>ème</sup> saison	Absents	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8 Club
% des élèves									
Ecole sans station de ski dans la paroisse	4		12	26	40	7	6		5
Ecole avec station de ski dans la paroisse	6		3	0	44	16	0	7	23
Ecole de Sant Julià	0		10	13	27	44	3	3	

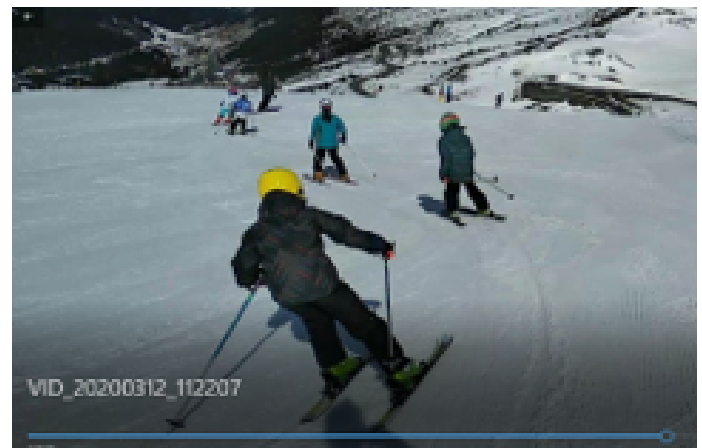
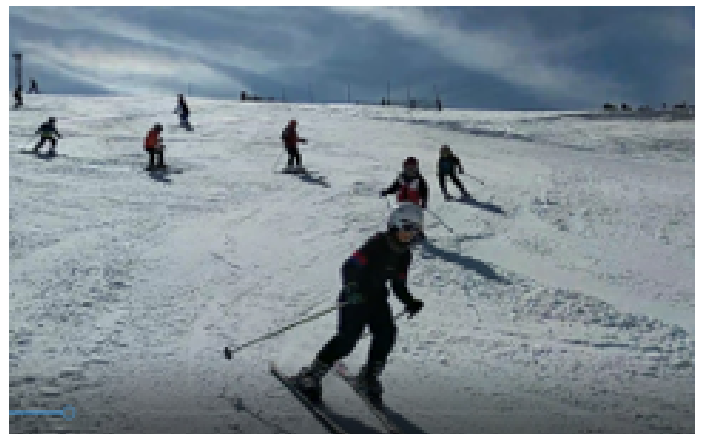


# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

Un groupe de bons skieurs  
4<sup>ème</sup> saison de ski scolaire

Un groupe de bons skieurs de l'école de Sant Julià  
4<sup>ème</sup> saison de ski scolaire

On retrouve encore sur le groupe de gauche de nombreux enfants avec une position en arrière, ou le corps cassé en avant et les jambes en « X »



## Du scolaire à l'extrascolaire

Comme je le disais en énumérant les avantages de ce projet, les habitants de Sant Julià ne sont qu'à 20mn de la station, des journées de promotions sont ouvertes et il existe un ski club qui est passé en 10 ans de dix enfants à une cinquantaine d'enfants et une cinquantaine d'adultes. Même un bus gratuit est à la disposition des jeunes de moins de 18 ans.

Il est important qu'un lien se tisse entre les activités scolaires et extrascolaires spécifiques à chaque paroisse d'Andorre. Cela devrait être le cas au Pas de La Casa avec le ski alpin, à Canillo avec la patinoire, à Andorre avec le rugby par exemple. A l'adolescence, les enfants du village devraient connaître par cœur leur station et monter tout seul avec le bus gratuit. Skier entre amis ou avec le ski club, faire découvrir le ski de fond à leur parent, pourquoi pas.



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES








Une pensée émue pour Josep Giró, moniteur de la Rabassa qui a participé et cru au projet et qui est décédé trop tôt.

En plus, si vous voulez....

Au-delà du ski de fond, La Rabassa est un lieu idéal pour exploiter pendant les moments de pause des disciplines telles que les sciences, les arts plastiques, ...



Foto: Laura Garcia.

Land Art	Sciences, la croissance des végétaux	Sciences, la nivologie, le climat
		
Sciences, la neige	Sciences, la survie des animaux l'hiver	EPS le biathlon laser
	 	
 Enfants demandant des autographes à Irineu Esteve	 Course avec l'école espagnole avant qu'elle ne disparaisse de Sant Julià 	 Consol Major de Sant Julià et Piu et Laura Garcia

# ESCAC I MAT A SANTA COLOMA

*Text i Fotografies: Marc Juárez Vilarrubla (professor de matemàtiques de l'Escola Andorrana de Segona Ensenyança de Santa Coloma)*

**El que va començar com un taller d'escacs a l'hora de pati a l'Escola Andorrana de Santa Coloma, ha evolucionat en molt poc temps i, malgrat la pandèmia, ha esdevingut la palanca per a un torneig interescolar d'escacs. Enguany se'n farà la segona edició.**

Fa uns mesos, parlant amb un gran mestre internacional em va comentar que el joc dels escacs és una de les disciplines on es descobreixen més grans talents en l'etapa de joventut, juntament amb la música i les matemàtiques. Alhora, també està considerat com un esport amb un alt component d'integració, ja que les regles són universals i iguals per a tothom. Podríem definir, doncs, els escacs com un idioma mundial igual per a tots. No deixa de ser, com a mínim curiós, el fet de poder barrejar en una mateixa pràctica conceptes com altes capacitats, talent, integració, i un joc apte per tothom sense importar l'edat o el gènere.

Podríem omplir moltes pàgines parlant dels beneficis dels escacs més enllà de la seva part social, com per exemple la planificació, l'estratègia, la resolució de problemes en un espai limitat de temps, la millora de la memòria, etc.

Però l'objectiu d'aquestes línies no és el de promocionar un esport que ja és conegut per tothom sinó per donar-vos a conèixer un projecte que vam començar a l'escola fa tres anys i que poc a poc va agafant força: tenim el desig que cada cop s'hi uneixin més centres educatius per fer-lo créixer i fer-lo arribar a més alumnes.

La gènesi del torneig va començar fa tres cursos, quan vam organitzar un taller d'escacs d'una sessió setmanal, en horari de pati, obert als alumnes de tots els cursos. Era un grup reduït d'uns 10-15 alumnes amb nivells molt diversos. Alguns no sabien moure peces i d'altres ja dominaven els fonaments bàsics per poder fer partides amb cert grau d'estratègia i tàctica.

Aquell primer any, vam anar fent petits tornejos i lliguetes entre nosaltres.



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES



A mesura que la intensitat de la pandèmia anava disminuint vam poder, per fi, conèixer-nos de manera presencial. Va ser al febrer del 2022 quan els alumnes del taller d'escacs de l'Escola Andorrana de Segona Ensenyança de Santa Coloma van ser convidats a Lleida per jugar un torneig presencial. Més enllà del benefici intrínsec de participar en una trobada al voltant dels escacs, una de les grans riqueses d'aquestes sortides són els lligams que es creen entre els adolescents de les diferents escoles tot coneixent d'altres realitats sense que aquesta diferència pugui ser cap mena d'obstacle per a la creació de vincles entre persones.

El curs següent, el 2020-2021, en plena pandèmia, vam poder continuar amb el taller adaptant-nos a les restriccions sanitàries i, separats per cursos, vam poder donar resposta a l'augment de participants.

Tot i això, el fet més destacable i el punt d'inflexió al nostre taller va ser conèixer l'escola Castell Templers de Lleida, una escola amb la qual hem creat un sentiment de germanor i un vincle molt especial. En aquest centre, tal com fem nosaltres, ofereixen també un taller d'escacs i a partir d'aquí vam començar a celebrar tornejos d'escacs online de forma mensual entre les dues escoles.



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

La propera parada, després d'aquesta gran experiència, va ser l'organització del primer torneig d'escacs entre les escoles de Segona Ensenyança del país.

Tots els centres d'Andorra hi van ser convidats, juntament amb l'escola Castell Templers de Lleida i l'institut Joan Brudieu de la Seu d'Urgell. L'èxit d'aquell dia va superar les nostres expectatives. Hi van assistir més d'un centenar d'alumnes vinguts de vuit escoles diferents.



Per poder organitzar un esdeveniment d'aquesta magnitud vam comptar amb el suport de la federació andorrana d'escacs, concretament amb l'ajuda del gran mestre internacional Oscar de la Riva, al qual aprofito aquestes línies per agrair-li un cop més la seva valuosa col·laboració, i que va oferir-nos suport logístic i organitzatiu.

Durant tot el matí, els nois i les noies van competir, tots barrejats per edats i sexes fins a jugar un total de 8 rondes. La diversitat no va ésser present només entre els competidors sinó que també en els premis: el primer i segon classificats van ser dos alumnes de l'escola Janer i el tercer, un alumne del Lycée Comte de Foix. A més dels premis individuals, també es va atorgar un premi col·lectiu que va anar a parar a les mans de l'amfitriona, l'Escola Andorrana de Santa Coloma.



# EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

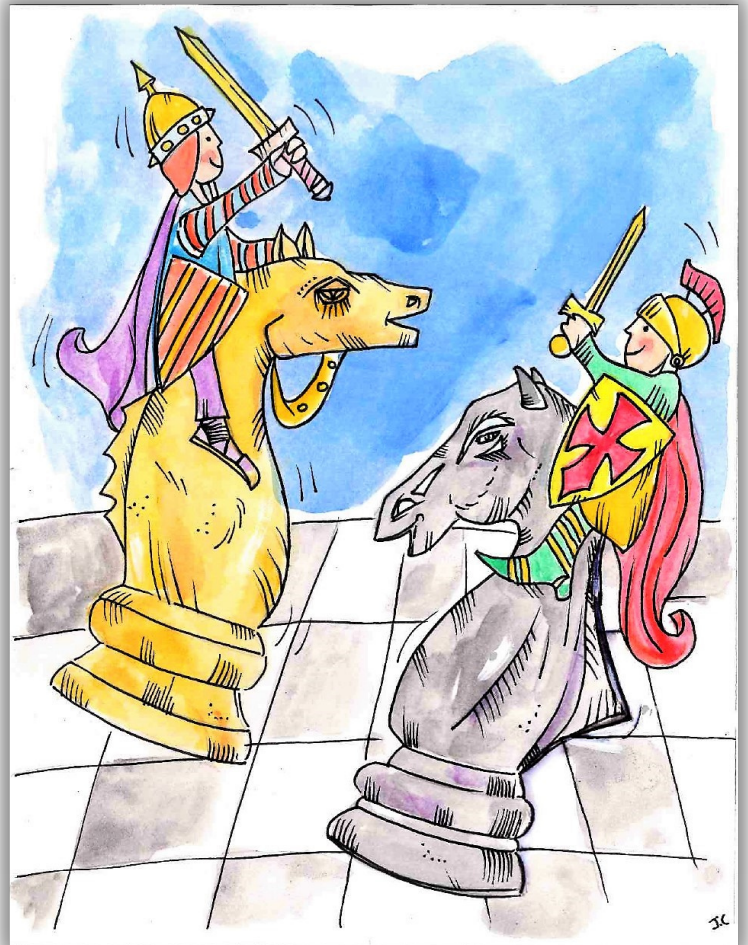


Tenim la ferma esperança que les accions que estem duent a terme entre tots siguin només l'inici d'un projecte que duri molts anys i ajudi a molts joves a trencar barreres i passar-s'ho bé a l'hora que aprenen i juguen a un esport universal i que no discrimina a ningú.

Si llegiu aquestes línies i treballeu en una escola, us animo a sumar-vos a aquest projecte, però us aviso que, amb sort, també hi trobareu l'espurna que ens il·lumina i ens esperona a moure'ns en aquest meravellós món de 64 caselles.

Finalment, les valoracions van ser molt positives, totes les escoles van gaudir de l'experiència de la competició i van mostrar la voluntat de tornar-la a repetir. Aquesta satisfacció generalitzada no va fer més que incrementar el desig de consolidar aquest torneig interescolar i refermar-nos en la voluntat de fomentar el gust pels escacs a més adolescents i joves, adquirit durant la Primera Ensenyança, però que malauradament sovint s'oblida a Segona Ensenyança.

Autoritats, premsa i televisió van assistir al torneig, ajudant-nos a fer la difusió necessària per culminar un dels objectius d'aquesta iniciativa: motivar la participació de més centres escolars.





# ROBOTS, STEAM I DOCENTS

*Text i fotografies: Laura Civantos (Tècnica Pedagògica de l'Àrea de Desenvolupament Tecnològic Educatiu) Fotografies: Canillo TV*

**Descobrim com es va desenvolupar la 3a Jornada de Robòtica Educativa celebrada el passat 5 de juliol al Centre de Formació Professional d'Aixovall i on van participar més de 40 professionals de la comunitat educativa d'Andorra.**

Entenem la robòtica educativa com un entorn d'ensenyament interdisciplinari basat en l'ús de robots i components electrònics com a fil conductor per potenciar el desenvolupament d'habilitats i competències dels alumnes.

Aplicat a l'educació, la utilització de la robòtica educativa dintre de l'enfocament de l'ensenyament STEAM implica que els alumnes despleguin projectes innovadors, actuant de forma col·laborativa i donant lloc a aprenentatges pràctics, sense perdre de vista l'aprenentatge integrat de les cinc disciplines, que s'han ensenyat tradicionalment per separat.

Així doncs, l'aprenentatge amb Robòtica Educativa és un procés interdisciplinari que permet desenvolupar en alumnes —i docents— habilitats creatives i resolutives, de pensament computacional i d'enginyeria, així com fomentar el treball col·laboratiu i en equip, per projectes i on la creativitat i la innovació són peces fonamentals.

Les experiències que s'implementen a les escoles dels tres sistemes educatius presents

a Andorra promouen, a través del disseny i l'elaboració de creacions pròpies, la necessitat d'experimentar i l'interès per investigar. Suposen, de fet, una important contribució al desenvolupament del conjunt d'habilitats i destreses que retrobem en les anomenades disciplines STEAM: ciència, tecnologia, enginyeria, art i matemàtiques.

Un dels objectius que pretén aconseguir l'Àrea de Desenvolupament Tecnològic Educatiu és desenvolupar projectes pedagògics-tecnològics que permetin implementar la tecnologia com a recurs facilitador en les activitats d'aprenentatge que es duen a terme a les escoles.

L'organització d'un esdeveniment anual vertebrat per la robòtica educativa ens ajuda a potenciar la utilització de la robòtica educativa i a donar visibilitat als projectes relacionats amb la robòtica i les STEAM que s'han anat fent a les escoles durant el curs. A més, aconseguim també potenciar la relació i la interacció entre els docents dels tres sistemes educatius.



L'esperit de la Jornada intenta conjugar la part lúdica de la robòtica i la seva implementació a l'aula com un nou recurs d'aprenentatge, que farà més engrescadora qualsevol activitat que proposem.

Un altre objectiu que pretén aconseguir la Jornada és posar en contacte docents de tots els sistemes educatius, per tal de compartir projectes, idees, recursos...

Aquest any, la Jornada es va celebrar el dia 5 de juliol. A les instal·lacions del Centre de Formació Professional d'Aixovall. Malgrat ser una data ja estiuenca, un nodrit grup de docents va venir a descobrir i a compartir noves experiències.



Després de la inauguració que van fer la M.I. Sra. Ministra d'Educació i Ensenyament Superior, la [Sra. Ester Vilarrubla](#) i el [Sr. Xavier Campuzano](#), Director del Departament de Formació Professional, Formació al Llarg de la Vida i Innovació Tecnològica, es van oferir als assistents tallers simultanis que cobrien un ampli ventall de nivells educatius i una [ponència](#), on el professor Lluís Planes va explicar tots "els ets i els uts" de la seva pròpia experiència d'implementació de la robòtica educativa en una escola de Maternal i 1a Ensenyança.

# INNOVACIÓ



Aquest any vam estrenar l'"Speaker's Corner", un racó on tots els docents interessats van poder presentar les experiències d'èxit que havien dut a terme al seu centre educatiu.

L'Aula Tecnològica LOOPA també va participar a la Jornada, presentant-nos reptes relacionats amb la Vex Robotics World.



La cobertura mediàtica de la Jornada va estar a càrrec dels membres de l'equip de Canillo TV., coordinats pel Felip Gallardo i el Fabrice Pech, tots dos mestres de l'escola Andorrana de Canillo. Gràcies a la seva tasca, la Jornada es va emetre en directe des del seu canal de YouTube.



Val a dir que els tallers van estar dinamitzats per docents dels tres sistemes educatius que ja porten un temps implementant la robòtica al seu centre. Sense la seva col·laboració, l'esperit de la Jornada no s'hauria pogut transmetre de la mateixa manera.

Durant el curs 22-23 oferirem una nova Jornada de robòtica, però enguany, potser hi haurà alguns canvis... ja els anireu descobrint..



Esperem que, a la propera edició, ens trobem més docents units per un interès comú: la utilització de la robòtica educativa a l'aula com un recurs motivador, innovador, que fomenta la creativitat i la cooperació i ajuda a desenvolupar el pensament computacional, tant rellevant al futur dels nostres alumnes.



# COHESIÓ GRUPAL

La cohesió grupal és un conjunt de forces que s'estableixen per a la construcció d'un bon clima d'aula en tots els nivells d'ensenyament. Trobem un ventall molt ample de dinàmiques i recursos que permeten la seva implementació a l'aula.

A continuació, us proposem diferents propostes d'activitats que podreu posar en pràctica directament amb els vostres alumnes.

## ➔ DINÀMIQUES DE COHESIÓ DE GRUP



Dinàmiques de cohesió de grup per a la construcció d'un bon clima d'aula a maternal i primera ensenyança.

---

## ➔ SESSIÓ DE DINÀMICA DE GRUPS



Sessió de dinàmica de grups que pretén fomentar la cohesió grupal a les aules de la segona ensenyança.

---

## ➔ ACTIVITATS DE COHESIÓ DE GRUPS

**cohesió de grup**

La Diputació de Girona ofereix una bateria d'activitats curtes per a tots nivells i adults.

---

## ➔ COHESIÓ GRUPAL

**La COHESIÓ GRUPAL**

Bloc dedicat exclusivament a la cohesió grupal per a tots els nivells d'ensenyament.

---

# RECURSOS PEDAGÒGICS

## ➔ TÈCNIQUES I ESTRATÈGIES DE LA DINÀMICA DE GRUPS



Document elaborat per la Universitat Oberta de Catalunya donant tècniques i estratègies de la dinàmica de grups.

---

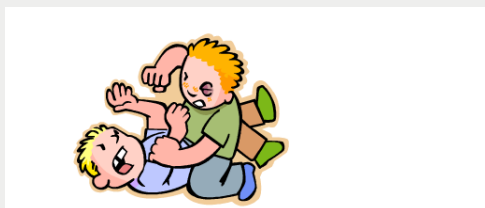
## ➔ DINÀMIQUES DE GRUP PER A TOTES LES EDATS



Fundesplai proposa dinàmiques de grup per a totes les edats per treballar la cohesió de grup a les escoles.

---

## ➔ COHESIÓ GRUPAL



Programa de cohesió grupal con metodologia y plan de intervención para alumnos de la ESO.

---

## ➔ COHESIÓ DE GRUPO



La cohesió de grupo y sus claves en Educación. Labor del docente.

---

## ➔ COHÉSION DU GROUPE CLASSE



Activités qui proposées une fois par semaine, participent à construire plus de cohésion et de respect au sein d'un groupe-classe.

---

## ➔ TEAM BUILDING EN CLASSE



Le team building en classe consiste à amener les élèves à travailler ensemble en favorisant la communication entre différents groupes.

---

## ➔ CLIMAT COLLABORATIF EN CLASSE



Le teambuilding, une technique qui permet de créer un climat collaboratif en classe.

---

## ➔ FAVORISER L'ESPRIT D'ÉQUIPE



12 jeux adressés aux adultes qui ont l'objectif de renforcer l'esprit d'équipe.

---



# RECURSOS PEDAGÒGICS

## → LA COHESIÓ DE GRUP, FONAMENT DEL TREBALL COOPERATIU



Tothom és conscient que és més factible assolir el cim en equip i que l'equip demana l'aportació de cadascun dels individus perquè el treball individual és un element fonamental.

---

## → TRABAJAR LA COHESIÓ DE GRUPO EN EL AULA (INFANTIL - ESO)



Dinámicas para los tutores que ayudan a trabajar la cohesión de grupo en el aula con los alumnos.

---

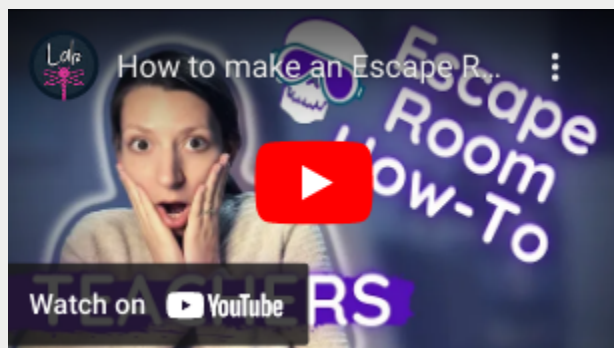
## → LA COHÉSION DE GROUPE À TRAVERS DES ACTIVITÉS AUDIOS OU VIDÉOS



Webinaire animé par Pierre-Olivier Pilon, médiateur de ressources et services numériques à l'Atelier Canopé de Paris destiné à réfléchir sur la cohésion de groupe.

---

## → TEAM BUILDING ACTIVITIES FOR HIGH SCHOOL



Make your own escape room for class! In this video, I'll show you how I made a breakout challenge for my high school biology students.

---

# LAIA AGUILAR

## "EL VERITABLE REPTE ÉS TRANSMETRE EL GUST PER LA LECTURA"

Per Iñaki Rubio

Laia Aguilar és guionista, escriptora i professora a l'Escola d'Esctura de l'Ateneu Barcelonès. Amb la novel·la *Wolfgang* va guanyar el Premi Carlemany per al Foment de la Lectura (2016), dotat pel Govern d'Andorra i amb un jurat format per alumnes de 4t de segona ensenyança dels tres sistemes educatius del país. També ha guanyat el Premi Josep Pla amb *Pluja d'estels* (Destino, 2020) i recentment ha publicat *Les altres mares* (Columna, 2022) mentre que com a guionista ha treballat per a sèries televisives tan conegudes com *Ventdelplà*, *El cor de la ciutat*, *Infidels* o *Merlí*, tot un èxit de públic, especialment entre els espectadors més joves. Enguany ha estat convidada pel Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior per participar en l'acte d'inauguració del curs escolar, centrat en el foment de la lectura, on ha pronunciat la conferència "De l'escriptura al plaer de la lectura". Aprofitem l'avinentesa per parlar amb ella.

Aprofitant la teva experiència com a guionista, podríem parlar de la relació entre les sèries i la lectura. Per exemple, creus que les sèries i la televisió (entre altres) "roben" lectors?

Aquí el més important són les bones històries i les bones històries poden tenir molts formats: poden haver-hi històries fantàstiques en còmic, en llibres, en sèries de televisió. En tot cas, el que compta és apropar les bones històries als nens i joves perquè en realitat a tothom l'apassiona la ficció.



## ENTREVISTA

Per això crec que és cabdal no fer sempre la comparació suggerint que mirar sèries és dolent i llegir llibres és bo perquè crec que això irrita els nanos, i no es tracta de guanyar-nos enemics: a molts dels nens i joves que els agraden les sèries també els agrada llegir i això és el que els hem de transmetre, el gust per la lectura.

**I creus que el format televisiu ha influït en la manera de llegir?**

Jo crec que sí, que els hàbits a l'hora de llegir han canviat. La narrativa contemporània veu molt de la narrativa audiovisual. I això passa en la literatura juvenil però també en la literatura més contemporània. Per exemple, la idea de començar en ple conflicte, que a la primera pàgina ja estigui passant alguna cosa. O el ritme intern de la mateixa novel·la o acabar els capítols en click handler, que és una terminologia que ve molt del guió, que vol dir acabar el capítol

en punta de manera que vulguis seguir per saber com continua la història. Això s'està incorporant molt en la literatura juvenil i ve directament del món audiovisual. Però insisteixo, cada cop més està integrant-se en la literatura contemporània. I el que per a mi és important és que quan escrius una història (sigui una novel·la o un guió) estigui ben escrita.

**Però segur que hi ha diferències quan escrius una novel·la que quan escrius un guió.**

És molt diferent. Durant molts anys m'he dedicat a l'escriptura de guions i la gran diferència és que treballes en equip. Sovint som tres o quatre guionistes

**"A MOLTS  
DELS NENS I  
JOVES QUE  
ELS AGRADEN  
LES SÈRIES  
TAMBÉ ELS  
AGRADA  
LLEGIR"**

junts, fem una pluja d'idees, discutim i creem la història entre tots. Tot això a mi m'apassionava i vaig aprendre molt: a crear personatges, a crear trames, etc. Però hi va haver un moment que a mi em va venir de gust explicar les meves pròpies històries i és quan vaig dir: jo vull escriure i parlar dels meus temes. Aleshores vaig començar l'escriptura literària que és una feina solitària, íntima i molt lliure.

**Què ha de tenir una bona novel·la juvenil?**

És difícil de dir. Jo quan visito instituts d'arreu, el primer que em diuen els alumnes és que volen històries que enganxin, que hi ha llibres que els avorreixen perquè -segons diuen- no passa res. Volen acció (i això sí que ve del món audiovisual), un ritme àgil, el protagonista ha de quedar definit des de la primera pàgina, les descripcions una mica més breus.



## ENTREVISTA

Però tampoc hi ha una recepta perquè a vegades hi ha novel·les juvenils amb passatges descriptius molt llargs i funcionen. El que és important és connectar amb els joves d'avui i que els personatges parlin com els joves d'avui.

Per a mi cal evitar la visió paternalista de l'adult que fa literatura juvenil amb intenció moralitzant. Crec que els adolescents no suporten gaire la moralina. No cal posar-ne, ells ja treuen les seves pròpies conclusions si la història és bona. La temptació fàcil és posar-se a escriure com a adult per educar. I no, el que cal fer és posar-se al seu nivell i escriure des de la seva perspectiva.

**"EL QUE ÉS  
IMPORTANT  
ÉS  
CONNECTAR  
AMB ELS  
JOVES  
D'AVUI"**



**També hi ha gent que pensa que escriure novel·la juvenil és més fàcil.**

Doncs és tot el contrari! És difícil captar l'atenció dels joves, és un públic molt exigent. I quan visites escoles, t'ho diuen clar "això m'ha agradat, això no m'ha agradat". Són totalment sincers, fins i tot visceralment. Per a mi, dels premis que he guanyat, els que tenen més valor sempre han estat els que m'han donat els joves lectors.

**És el cas de *Wolfgang*, amb què vas guanyar el Premi Carlemany per al foment de la lectura.**

Exacte. Però que els joves lectors són molt crítics i exigents ho demostra el fet que amb aquest llibre, que explica la història d'un nen d'onze anys amb altes capacitats, jo he visitat clubs de lectura d'adults en què l'han llegit i els ha agradat molt. I de fet, jo quan l'escrivia no tenia la concepció clara que hagués de ser una novel·la juvenil. Era fàcil posar-li l'etiqueta per l'edat del personatge, però és un llibre que també interessa gent de totes les edats.

**Les etiquetes són una limitació?**

Les etiquetes, les categories, en part sempre van bé. Separar per franges és una orientació: infantil, juvenil, per adults. Ajuden a ubicar-se als editors, als llibreters i també als lectors. El públic quan va a una llibreria sap el que vol comprar.

## ENTREVISTA

Però a mi m'agrada imaginar què passaria si entréssim a una llibreria i de cop i volta, a la nit, haguessin barrejat tots els llibres.

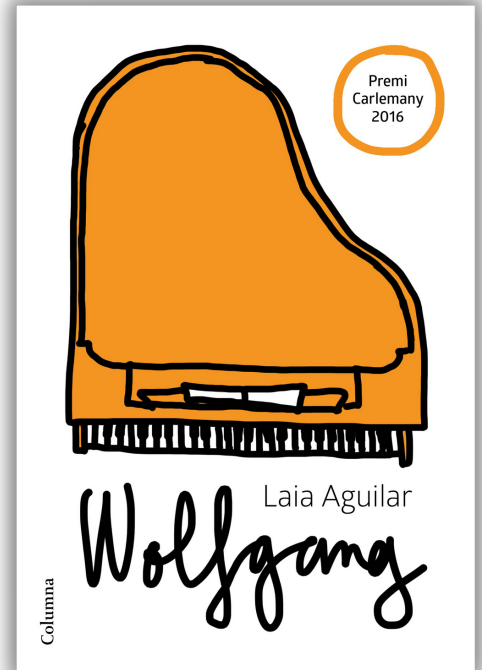
Aleshores un home de cinquanta anys potser ensopegaria amb un meravellós àlbum il·lustrat i allà segurament descobriria coses fantàstiques que el sorprendrien. O algú de setanta anys o l'edat que sigui, que es troba una bona novel·la juvenil i ell no sap que és juvenil, però si allà hi troba una bona història, és allò el que el captivaria. Per això aquesta classificació per franges a vegades ens va a la contra perquè hi ha gent que es perd coses que li podrien interessar simplement perquè es pensen que allò no és per la seva edat.

**Avui hi ha una producció editorial enorme. Com podem orientar-nos els docents per triar lectures per als alumnes?**

No hi ha fórmules màgiques, per descomptat, però a mi el primer que m'agrada fer és parlar amb la meva llibretera, que és una gran prescriptora i que ja coneix els meus gustos i em diu, "mira Laia, si t'ha agradat aquest llibre, probablement també t'agradaran aquests altres".

Després segueixo molts blocs literaris de joves o gent que escriu sobre literatura juvenil i has de saber quins són els blocs interessants. Per altra banda, cadascú acaba fent-se la seva pròpia trajectòria lectora i així saps quins autors t'agraden, quines editorials concretes fan obres de qualitat. I finalment, els ensenyants també han de llegir literatura juvenil i deixar-se seduir per aquests llibres perquè, si al professor no l'apassiona la lectura, com podrà contagiar el gust per la lectura als alumnes? Que els docents facin tota aquesta recerca és important i demana molta dedicació, però és important que ho facin per oferir bones lectures als alumnes.

**"ELS  
ENSENYANTS  
TAMBÉ HAN DE  
LLEGIR  
LITERATURA  
JUVENIL I  
DEIXAR-SE  
SEDUIR PER  
AQUESTS  
LLIBRES"**



**I es pot fomentar el gust per la lectura a través de l'escriptura?**

Sí per descomptat. Introduir l'escriptura creativa a l'aula i fer-ho a partir del joc pot ser molt enriquidor i crea unes dinàmiques molt potents dins del grup. Hi ha molts tipus d'exercicis.

Per exemple, escollir tres o quatre paraules a l'atzar i amb això inventar-se una història; o bé fer una història col·lectiva entre tots els alumnes de la classe (comença un i l'ha de continuar el següent); o obrir un llibre qualsevol i escollir una frase a l'atzar i plantejar-se que aquest fos l'inici d'una possible història i imaginar com

## ENTREVISTA

continuaria (què li passarà al personatge, cap a quins escenaris anirà, etc.); o un altre exercici seria que cadascú portés la fotografia d'un familiar i a classe intercanviar-se les fotos i aleshores has d'imaginar la història d'aquella persona. Però tot això com a escriptura creativa sense tenir en compte, en aquest instant, ni les faltes d'ortografia, ni la correcció, ni res més que no sigui gaudir de l'escriptura lliure. I tot això després es pot llegir, i llegir-ho en veu alta i és un exercici vivencial molt intens. Fins i tot es pot fer una obra col·lectiva a classe amb totes les produccions dels alumnes. El que és important és que passem de l'escriptura creativa al plaer per la lectura.

**"EL QUE ÉS IMPORTANT ÉS QUE PASSEM DE L'ESCRITURA A CREATIVA AL PLAER PER LA LECTURA."**



**És un exercici que va més enllà de la competència lingüística.**

I tant, perquè els joves quan escriuen els passa com a tots els que escrivim i és que al text hi acabes abocant tots aquells temes que et preocupen. Ells comencen a escriure sobre qualsevol idea o argument, però acaben adonant-se que parlen d'ells mateixos, de les coses que els preocupen, de les seves inquietuds, de les seves pors, dels seus desitjos, de la seva vida. Al final el text és un mirall per als alumnes. És un exercici d'autoconeixement molt potent. I també serveix perquè es coneguin més entre ells i s'entenguin dins de la diversitat d'una classe.

**Aquesta és la part divertida, la dels jocs literaris a l'aula. Però després topem amb l'avaluació.**

D'entrada ens hauríem de preguntar si volem lectures obligatòries o no. O una combinació de lectures obligatòries i unes altres en què els alumnes puguin escollir les lectures que els interessin, que personalment em sembla millor. I en acabat, com avaluem la lectura d'un llibre?

No sé quin sentit té demanar detalls concrets o fer exàmens d'un llibre només per fiscalitzar si l'alumne se l'ha llegit o no. En canvi, què volem validar? Potser és més interessant preguntar què els ha fet sentir el llibre, quines emocions els ha despertat, què han entès?

Segur que hi ha maneres imaginatives i més riques per valorar una lectura. Penso que l'avaluació no pot anar a la contra del que és realment important, el veritable repte que tenim al davant, que és transmetre el gust per la lectura.



# RECOMANEM



## EL TEU COS MOLA

El cos ens acompanya tota la vida i, encara que sembli estrany, a vegades ens n'oblidem. Segur que hi ha parts que coneixes bé i d'altres que potser no t'has mirat gaire, com la vulva. Amb el temps, el teu cos viurà molts canvis i és important que els coneguis per créixer amb confiança i benestar. Un llibre imprescindible perquè totes les noies estableixin una relació sana amb el cos, per prevenir problemes i per saber tot el que cal sobre el despertar de la sexualitat.

Publicat per Montena.

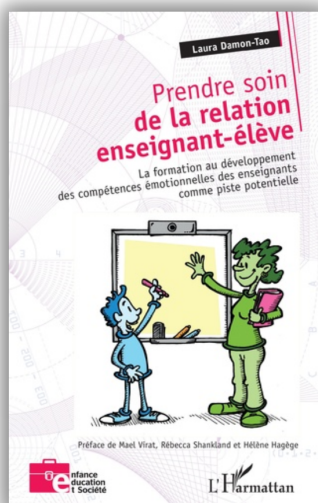
## ESCUELAS EMOCIONALMENTE COMPETENTES

Para imaginar a futuros ciudadanos y ciudadanas con un buen autogobierno emocional, capaces de crecer a través de las adversidades, de generar vínculos profundos y genuinos. Este libro busca acompañar a los centros educativos que desean ser motores del desarrollo emocional de su alumnado, mostrando todo lo que deben tener en cuenta para convertirse en escuelas emocionalmente competentes. Para ello se abordan los tres grandes factores de cambio: el profesorado, el alumnado y las familias. Y se explican estrategias para que una escuela pueda pasar a la acción y provocar un cambio educativo y social educando a niños, niñas y jóvenes con un buen desarrollo emocional. Publicado por Ediciones SM



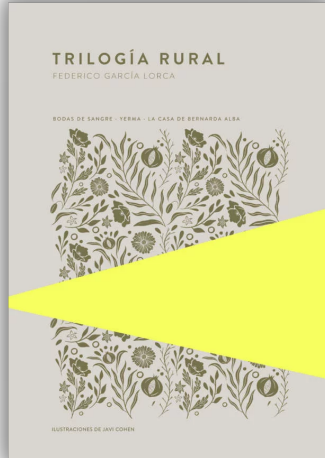
## PRENDRE SOIN DE LA RELATION ENSEIGNANT-ÉLÈVE

Favoriser des interactions enseignant-élève empreintes de chaleur, d'affection et de soutien est primordial. Pour les élèves, ce type de relation contribue à développer leur engagement, leurs résultats scolaires, leurs compétences émotionnelles et sociales. Pour les enseignants, il favorise le ressenti d'émotions positives. Outiller ces derniers à améliorer la qualité de la relation vécue avec ces enfants constitue un enjeu important. Dans cette perspective, une recherche a été menée auprès de sept enseignantes de maternelle pour évaluer l'efficacité d'une formation courte, dédiée au développement de leurs compétences émotionnelles. Publié par Éditions l'Harmattan.



# RECOMANEM

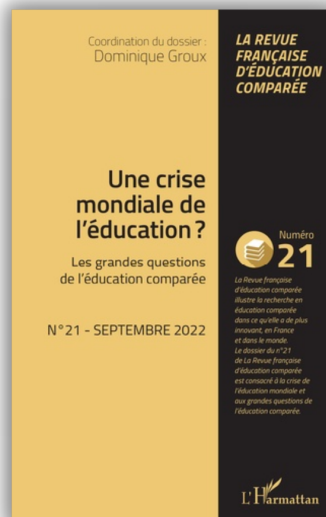
## TRILOGÍA RURAL



La Trilogía rural de Federico García Lorca, compuesta por Bodas de sangre (1933), Yerma (1934) y La casa de Bernarda Alba (1936), es uno de los mayores hitos de la literatura española. En las miradas que ha ilustrado Javi Cohen para esta edición brilla como en las propias obras la pasión, la venganza, la culpa, la desesperación y, por encima de todo, la represión de la mujer en la España rural de principios del siglo XX. Publicado por Trotalibros.

## LES ÂNIMES SORDES

Entre les ficcions de Villaró s'hi sol trobar de tot i força, sovint en un mateix llibre: intriga, aventura, ficció històrica, relat d'anècdotes, històries de lladres i serenos, fantasia, relat amorós, o crònica personal i social. Aquesta segona edició de Les ànimes sordes suposa el rescat de la seva primera novel·la, un clàssic finisecular divertidíssim que segueix, no sabem dir si per desgràcia, plenament vigent en molts sentits. S'hi entreveu paròdia d'estereotips de la novel·la negra, traslladats aquí a ambients rurals, com també algunes «veritats de vida» que l'autor ens passa de sotamà. Publicat per Editorial Medusa.

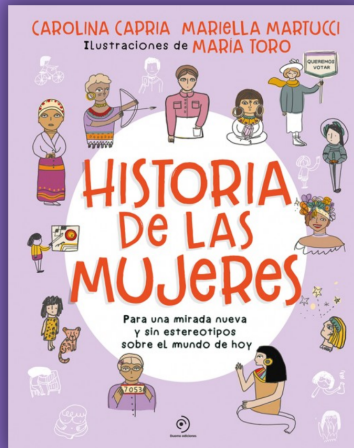


## UNE CRISE MONDIALE DE L'ÉDUCATION ?

Les grandes questions de l'éducation comparée. L'éducation est un bien commun à l'Humanité. Nous constatons, après Hannah Arendt, que l'Ecole ne remplit pas toujours sa mission et que nous vivons une crise mondiale de l'éducation... Il s'agit de s'interroger sur la mission de l'Ecole. Quelles sont les questions urgentes à traiter en éducation pour mettre en place une Société mondiale durable ? Nous avons demandé à des spécialistes internationaux de l'éducation d'écrire un texte sur leur vision de l'Ecole. Publié par Éditions l'Harmattan.

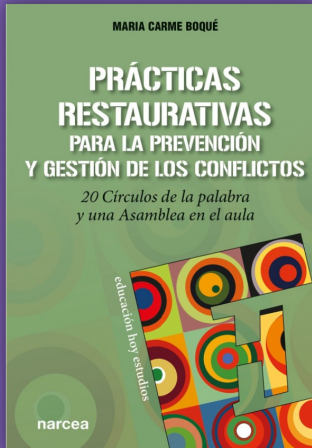
# NOVETATS AL CDR

Historia de las mujeres



Carolina Capria  
Duomo Ediciones, 2022.  
ISBN 978-84-19004-06-2

Prácticas restaurativas para la prevención y gestión de los conflictos



M. Carme Boqué  
Narcea S.A. de Ediciones, 2020.  
ISBN 978-84-9979-712-0

El monstre de colors va a l'escola



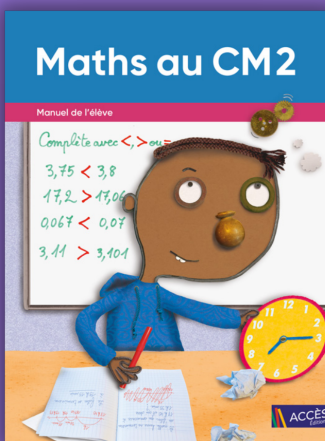
Anna Llenas  
Editorial Flamboyant, 2018.  
ISBN 978-84-948832-3-1

Un món ple d'històries de por : 50 relats que fan posar la pell de gallina



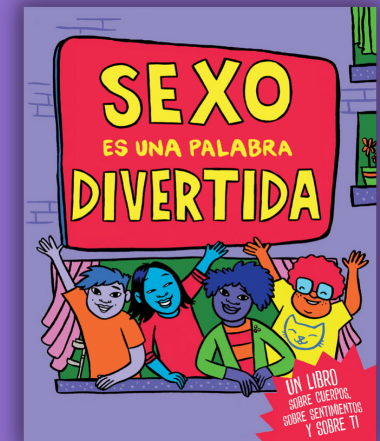
Angela McAllister  
Editorial Cruilla, 2020.  
ISBN 978-84-661-4842-9

Maths au CM2



Gaëtan Duprey  
ACCÉS Éditions, 2022.  
ISBN 978-2-38321-030-6

Sexo es una palabra divertida



Cory Silverberg  
Edicions Bellaterra, 2019.  
ISBN 978-84-7290-923-6



# AGENDA



DEL 18 D'OCTUBRE AL 17 DE  
NOVEMBRE

## Cicle de tardor 2022

**Conferències de turisme  
esportiu i de benestar**

**Xerrades sobre esport i  
benestar que compten  
amb esportistes d'elit  
tant del país com de fora**

<https://www.santjulia.ad>

DL 14 DE NOVEMBRE

## Transversals Edició 2022

**Conferència a càrrec  
d'Almudena Hernando**

***Posthistòria. Realitat i  
identitat en l'era  
d'internet***

**Sala d'actes del Comú  
d'Escaldes**

<https://www.e-e.ad>

DS 19 DE NOVEMBRE

## Canya als museus

***Ruta literària Morts, qui  
us ha mort?***

**Àrea de museus.  
Ministeri de cultura**

**Sortida des del Comú  
d'Andorra la Vella**

<https://museus.ad>

DL 21 DE NOVEMBRE

## La Saison culturelle de la France en Andorre

**Trobada literària amb  
Eric Fottorino**

***Mohican***

**Llibreria Moby Dick**

<https://ad.ambafrance.org>

DT 22 DE NOVEMBRE

## 17a Edició Dissabtes d'Art

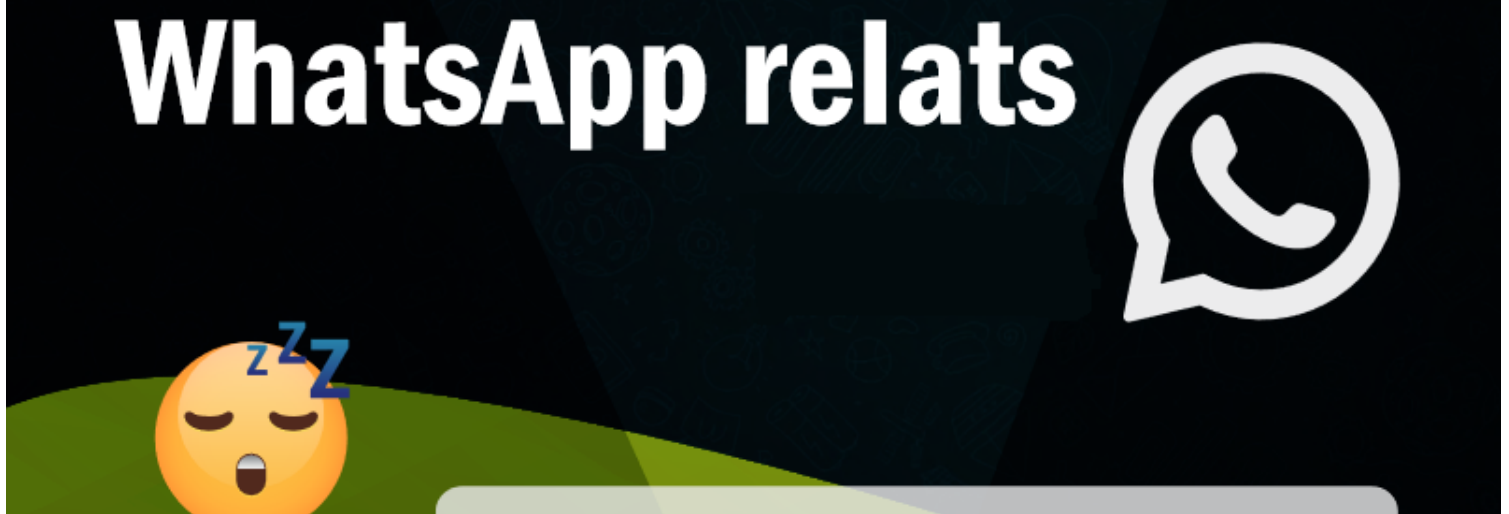
**Una proposta d'oci  
cultural per descobrir  
l'art entre rialles**

***ART BRUT amb Antoni  
Tàpies***

**Centre d'Art d'Escaldes-  
Engordany**

<https://www.e-e.ad>

# PROPER NÚMERO



## CREATIVITAT CONTRA LA VIOLÈNCIA

Amb motiu del Dia internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones, totes les escoles del país, en el marc del Pla de sensibilització per a la igualtat de gènere duran a terme diferents activitats.

## CONCURS DE WHATSAPP RELAT

Coneixerem una activitat cultural transfronterera que té com a objectiu incentivar la creació literària dels joves estudiants a través d'eines tan habituals com el telèfon mòbil o la popular aplicació de missatgeria instantània.

## ELS RACONS DE TREBALL AUTÒNOM

Descobrim com s'organitzen els racons de treball autònom a l'aula.

## RECURSOS PEDAGÒGICS: MOOC PER A DOCENTS. CURSOS EN LÍNIA OBERTS I MASSIUS

Recursos pedagògics per conèixer diferents MOOC educatius.

## ENTREVISTA A LAIA MESTRES

Parlem amb Laia Mestres, especialista en educació emocional.

Si voleu presentar propostes, suggeriments o col·laboracions per als propers números, feu-nos-ho saber com abans, millor. Data límit per al proper número: **16 de desembre del 2022**

A stylized map of Catalonia is centered in the image, overlaid with a glowing blue network of interconnected nodes and lines. The text 'Col·labora amb nosaltres' is written in a white, cursive font across the map.

# Col·labora amb nosaltres

Si voleu presentar propostes, suggeriments o col·laboracions per als propers números, feu-nos-ho saber com abans, millor.

Data límit per al proper número:  
**16 de desembre del 2022**



# ÚLTIMA

## EDITA

Àrea de Formació, Recursos  
Pedagògics i Innovació (AFRPI)  
Edifici Les columnes  
ANDORRA LA VELLA AD500  
Telèfon: 741 260  
A/e: [revistainnovand@govern.ad](mailto:revistainnovand@govern.ad)

## COL·LABORADORS

Patrick Morlaes (Délégation à l'Enseignement  
Français en Andorre)  
Marc Juárez Vilarrubla (Escola Andorrana de  
Segona Ensenyança de Santa Coloma)  
Laura Civantos (Àrea de Desenvolupament  
Tecnològic Educatiu)

## CONSELL DE REDACCIÓ

Marcel·la Armengol  
Jordi Casamajor  
Carme Garcia  
Ainhoa Guevara  
Alan Manchado  
Helena Marsal  
Iñaki Rubio

Dipòsit legal: AND.48-2021

© 2022, AFRPI

© Fotos:

Patrick Morlaes (Délégation à l'Enseignement  
Français en Andorre)  
Laura Garcia (Naturlàndia)  
Marc Juárez Vilarrubla (Escola Andorrana de  
Segona Ensenyança de Santa Coloma)  
Laura Civantos (Àrea de Desenvolupament  
Tecnològic Educatiu)  
Canillo TV (Escola Andorrana de Canillo)  
© Il·lustracions: Jordi Casamajor

No es permet reproduir cap contingut de la revista sense l'autorització del Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior. Els articles publicats expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Volem agrair als col·laboradors d'Innovand 15 la seva implicació perquè sense la seva contribució no hauria estat possible fer aquest número i sobretot, volem agrair-vos la complicitat i confiança a tots els lectors que heu decidit acompanyar-nos en aquesta nova etapa de la revista.

Si us interessa que tractem algun tema en concret o ens voleu fer arribar qualsevol suggeriment, no dubteu a fer-nos-ho saber.

Podeu trucar-nos al 741260 o escriure'ns un correu electrònic [revistainnovand@govern.ad](mailto:revistainnovand@govern.ad)

Si els continguts d'aquest número us han semblat interessants, us agraiem que el compartiu amb les vostres amistats i contactes.